

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun.Chișinău, str.Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

**CHISINAU
COURT OF APPEAL**

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

3a-454/19

Nr.

**Curtea Constituțională a RM
Mun.Chișinău, str.Alexandru Lăpușneanu, 28**

Curtea de Apel Chișinău, Vă expediază **Cererea pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, Sisizare privind excepția de neconstituționalitate și Încheierea Curții de Apel Chișinău nr. 3a-454/19 din 17 aprilie 2019** la acțiunea depusă de către Dron Ion, Vuico Angela, Anghelici Veaceslav către Ministerul Justiției al RM privind anularea deciziei.

**Judecător
al Curții de Apel Chișinău**

Vladislav Clima

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
Intrare Nr.	1049
"28" "	05 2019

193

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

I - AUTORII SESIZĂRII

1. Nume/ Prenume: **Dron Ion**
 Ocupația: **Avocat**
 Adresa: **MD-2005, str. Bănulescu Bodoni 57/1 bir. 421, mun. Chișinău,**
 Telefon/ email: **+ 37369122510; +37369187772; idron@yahoo.com**

2. Nume/Prenume: **Vuico Angela**
 Ocupația: **Avocat**
 Adresa: **mun. Chișinău, str. Zelinschi, 42, ap. 23**
 Telefon/email: **tel: 079907017 email: avocat.vuico@gmail.com**

II - OBIECTUL SESIZĂRII

Articolul 8 alin.(1) lit.d) din Legea privind partidele politice nr.294 din 21 decembrie 2007. Dispozițiile contestate prevăd că, pentru a fi înregistrat un partid politic, trebuie depuse câteva documente la Agenția Servicii Publice, printre care și actul de constituire însoțit de lista membrilor partidului politic, *al căror număr nu poate fi mai mic de patru mii*, actele de constituire ale organizațiilor teritoriale ale partidului, lista delegaților participanți și congresul de constituire. La momentul constituirii partidului, *membrii acestuia trebuie să fie domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate. Lista membrilor partidului, întocmită în baza cererilor de aderare la partid, va cuprinde: numele, prenumele, sexul data nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate și semnătura membrului;*

III - CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

În fapt, la 07 februarie 2018, la Adunarea de constituire, grupul de inițiativă în componență: Dron Ion, Vuico Angela, Marcu Irina, Chistol Ion, Anghelici Veaceslav, Zgherea Marcel și Savca Eugeniu au decis fondarea și înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale".

La 08 februarie 2018 au depus la Ministerul Justiției cererea și setul de acte pentru înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale", însă cererea a fost restituită fără o decizie pe fond.

La 21 martie 2018 grupul de inițiativă a depus o cerere repetată, cu actele suplimentare solicitate pentru înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale".

La 05 aprilie 2018, prin Decizia nr.1 Ministerul Justiției a dispus: *"Se refuză înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale"*

Refuzul este motivat prin faptul că Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale" nu s-a conformat dispozițiilor art.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice adică, nu a prezentat lista membrilor partidului politic cu un

ps

număr de patru mii persoane.

La 12 aprilie 2018, membrii grupului de inițiativă: Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav au depus la judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) o cerere de chemare în judecată prin care solicită:

1. Emiterea unei hotărâri prin care să fie anulată în tot decizia Ministerului Justiției nr.1 din 05 aprilie 2018 prin care a fost dispus: *"Se refuză înregistrarea Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale"*.

2. A obliga Ministerul Justiției și Agenția Servicii Publice să adopte decizia de înregistrare a Partidului Politic "Pentru Oameni, Natură și Animale" în temeiul actelor de constituire depuse pe 21 martie 2018 la Ministerul Justiției.

În cadrul ședinței de judecată, în instanța de fond, reclamantul Dron Ion și Vuico Angela au depus cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului 8 alin.(1) lit.d) din Legea privind partidele politice nr.294 din 21 decembrie 2007.

IV - EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Dispozițiile art.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice contravin articolelor 4 alin.(2), 7, 23 alin.(2), 28 și articolului 41 din Constituție, precum și articolului 8 și articolului 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

(Expunerea argumentelor este pe 11 file alăturate la prezenta sesizare)

V - CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

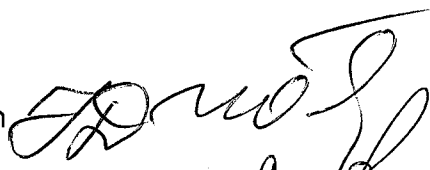
Curtea Constituțională să declare neconstituțional articolul 8 alin.(1) lit.d) din Legea privind partidele politice nr.294 din 21 decembrie 2007, în speță a condiției numărului minim de patru mii de membri pentru înregistrarea unui partid politic și a condiției domicilierei în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate și la capătul care prevede că lista membrilor partidului, întocmită în baza cererilor de aderare la partid, va cuprinde: numele, prenumele, , sexul data nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate și semnătura membrului.

VI – LISTA DOCUMENTELOR

1. Expunerea pretinsei încălcări a Constituției și argumentele în sprijinul acestor afirmații – 11 file;

Semnat, 17 aprilie 2019

Dron Ion

Vuico Angela

MF

EXCEPȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

Această excepție de neconstituționalitate are ca obiect art.8 alin. (1) lit. d) din Legea privind partidele politice nr. 294 din 21 decembrie 2007. Dispozițiile legale pe care le contestăm în fața Curții Constituționale prevăd că, pentru a fi înregistrat un partid politic, trebuie depuse câteva documente la Agenția Servicii Publice, printre care și actul de constituire însoțit de *lista membrilor partidului politic, al căror număr nu poate fi mai mic de patru mii, actele de constituire ale organizațiilor teritoriale ale partidului, lista delegaților participanți la congresul de constituire. La momentul constituirii partidului, membrii acestuia trebuie să fie domiciliați în cel puțin jumătate din instituțiile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate. Lista membrilor partidului, întocmită în baza cererilor de aderare la partid, va cuprinde: numele, prenumele, sexul, data nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate și semnătura membrului.*

Considerăm că aceste condiții nu constituie măsuri necesare într-o societate democratică. În opinia noastră, ele contravin articolului 4 alin.(2), articolului 7, articolului 23 alin.(2), articolului 28 și articolului 41 din Constituție, precum și articolului 8 și articolului 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Articolul 4 alin.(2) din Constituție prevede că dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale. Articolul 7 din Constituție stabilește că nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică. Dispozițiile articolului 23 alin.(2) din Constituție garantează că statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. Potrivit art.28 din Constituție statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată. Articolul 41 alin. (1) din Constituție prevede că cetățenii se pot asocia liber în partide. Articolul 8 parag.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale stabilește că orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondentei sale, iar articolul 11 parag. 1, din aceeași Convenție, prevede că orice persoană are dreptul la libertatea de asociere.

În continuare, vom prezenta principalele argumente pentru susținerea excepției de neconstituționalitate în cauză.

1. Standarde soft law ce țin de dreptul la asociere:

În Ghidul și raportul explicativ privind legislația referitoare la partidele politice: unele chestiuni specifice (Doc. CDL-AD(2004)007rev din 15 aprilie 2004), Comisia de la Veneția a făcut următoarele recomandări:

198

„...B. Înregistrarea ca pas necesar a fi parcurs pentru recunoașterea unei asociații drept partid politic, pentru participarea unui partid la alegerile generale sau pentru finanțarea din fonduri publice a unui partid nu echivalează, per se, cu o încălcare a drepturilor protejate în baza articolului 11 și 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Cu toate acestea, orice condiții legate de înregistrare trebuie să fie necesare într-o societate democratică și proporționale cu scopul urmărit de măsurile în discuție. Statele care impun proceduri de înregistrare pentru partidele politice ar trebuie să se abțină de la impunerea unor condiții excesive pentru reprezentarea în teritoriu a partidelor politice, ca și pentru numărul minim de membri. Caracterul democratic sau nedemocratic al organizării partidului nu ar trebui să fie, de principiu, un motiv pentru ne înregistrarea acestuia. Înregistrarea partidelor politice ar trebui interzisă doar în cazurile clar indicate în Ghidul privind interzicerea partidelor politice și măsuri analoage, i.e. atunci când este susținută sau se folosește violența ca mijloc politic de răsturnare a ordinii constituționale democratice, prin subminarea drepturilor și a libertății garantate de constituție. Simplul fapt că se susține modificarea pașnică a Constituției nu este suficientă pentru respingerea înregistrării.

C. Orice condiții pentru activitatea partidelor politice, ca premisă pentru menținerea statutului de partid politic și pentru controlul acestora trebuie stabilită în baza aceluiași standard al caracterului 'necesar într-o societate democratică'. Autoritățile publice ar trebui să se abțină de la orice control politic sau de alt gen excesiv în privința activităților partidelor politice, cum ar fi numărul de membri, numărul și frecvența congreselor și ale întrunirilor de partid, activitatea ramurilor și a subdiviziunilor teritoriale.

D. Autoritățile statale ar trebuie să rămână neutre în procesul de stabilire și de înregistrare și în ceea ce ține de activitățile partidelor politice, și să se abțină de la aplicarea oricărei măsuri care ar putea privilegia anumite forțe politice și le-ar putea discrimina pe altele. Tuturor partidelor politice trebuie să li se acorde șanse egale pentru a participa la alegeri.

E. Orice ingerință a autorităților publice în activitatea partidelor politice, cum ar fi refuzul de a le înregistra și privarea de statutul de partid politic dacă un anumit partid nu a reușit să obțină reprezentare în corpurile legislative ar trebui motivată, iar legislația ar trebui să prevadă posibilitatea partidului de a contesta o asemenea decizie sau de a intenta o acțiune în fața tribunalelor.

... a. Înregistrarea partidelor politice

10. ... Condițiile pentru înregistrare diferă de la stat la stat. Înregistrarea poate fi considerată drept o măsură de informare a autorităților despre fondarea unui partid, ca și despre intenția sa de a participa la alegeri și, în consecință, de a beneficia de avantajele oferite partidelor politice ca un tip special de asocieri. **Însă condițiile vaste pot ridica pragul de înregistrare la un nivel**

rezonabil, fapt care poate să nu fie conform cu Convenția Europeană. Orice prevederi în legătură cu înregistrarea trebuie să fie necesare într-o societate democratică și proporționale cu scopul urmărit de măsurile în discuție.

... 18. În anii recentți, rolul numărului crescut de partide politice ca asocieri care exprimă voința diferitor părți ale societății a fost reconsiderat în mod pozitiv.

„Prevenirea existenței unui număr excesiv de partide în sistemul electoral ar părea cea mai efectivă și mai puțin reproșabilă metodă, în măsura în care sunt în discuție drepturile politice. **Tendința generală este să se evite restricționarea numărului de partide prin improvizarea termenilor și a condițiilor ce reglementează înregistrarea, pentru ca refuzul de a înregistra un partid reprezintă adesea un mod convenabil pentru autorități de a scăpa de un concurent care este mai degrabă supărător, decât insignifiant.**”[CDL-EL(2002)1, ch. II.4.1].”

În raportul intitulat „Comentarii privind proiectul de lege privind partidele politice din Moldova”, aprobat de Comisia de la Veneția la cea de-a 71-a sesiune plenară a sa (Doc. CDL-AD(2007)025, din 8 iunie 2007), Comisia de la Veneția a criticat cerințele conținute în proiectul de lege legate de condiția impusă partidelor politice din Republica Moldova de a nu avea mai puțin de 5000 de membri în cel puțin jumătate de din unitățile administrativ-teritoriale și mai puțin de 150 de membri domiciliați în fiecare dintre unitățile administrativ-teritoriale menționate. **În acest raport s-a constatat că cerințele erau neobișnuit de ridicate, în comparație cu alte democrații din vestul Europei și aproape imposibil de îndeplinit pentru orice asociație locală.** Tot aici s-a subliniat că cerința existenței unui sprijin în toată țara discriminează partidele care au o bază la nivel regional.

2. Standarde europene în materie de protecție a datelor cu caracter personal:

Convenția nr. 108 din 28.01.1981 pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal a fost deschisă spre semnare pentru statele membre ale Consiliului Europei la Strasbourg la 28 ianuarie 1981.

Statul Republica Moldova a semnat Convenția nr. 108 la 04 mai 1998, urmată de procedura ratificării prin Hotărârea Parlamentului nr.483-XIV din 02 iulie 1999, cu intrarea în vigoare începând cu data de 01 iunie 2008.

Potrivit articolului 1, scopul Convenției nr.108 este de a garanta, pe teritoriul fiecărei Părți, tuturor persoanelor fizice indiferent de naționalitate sau reședință, respectarea drepturilor și libertăților lor fundamentale, și în mod special a dreptului la viață privată, în legătură cu prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal (protecția datelor).

149

Potrivit articolului 2 din Convenția precitată, "Date cu caracter personal" înseamnă orice informație referitoare la o persoană fizică, identificată sau identificabilă ("persoana respectivă").

Referitor la caracteristica datelor, dispozițiile articolului 5 din Convenția 108 prescriu că datele cu caracter personal sunt obținute și prelucrate în mod corect și legal, înregistrate pentru scopuri determinate și legitime și nu pot fi utilizate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri; sunt păstrate sub o formă ce permite identificarea persoanelor respective pentru un termen nu mai mare decât cel necesar scopurilor pentru care au fost înregistrate datele.

Conform dispozițiilor art. 1, 3, 4 și 8 ale Convenției nr.108 și Protocolului adițional la această Convenție, odată ratificate, aceste acte au devenit parte componentă a dreptului intern și prioritare față de legile interne, or, dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale, în temeiul art. 4 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

- ✧ În anul 2016 Parlamentul European și Consiliul a adoptat pachetul de reformă legislativă privind protecția datelor cu caracter personal, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene pe data de 4 mai 2016, cu intrarea în vigoare începând cu 25 mai 2018, pachet care integrează și Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date

În acest context, prin aderarea și ratificarea Convenției nr. 108 pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, statul Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea de a asigura persoanei fizice dreptul la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private.

✧ **3. Standardele stabilite de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului:**

a) în materia dreptului la asociere politică:

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a efectuat un studiu comparativ al legislației a 21 de state membre ale Consiliului Europei. 13 din aceste state impun condiția unui număr minim de membri pentru partidele politice. Pentru a obține înregistrarea, partidele politice trebuie să demonstreze că au un anumit număr de membri fondatori. Minimul cerut varia de la 30, în Turcia, și 100, în Croația, la 5000 (astăzi 4000), în Moldova, și 25000, în România. Cinci state (Austria, Franța, Germania, Italia și Spania) nu impun un număr minim de membri pentru partidele politice. Deși nu stabilesc condiția existenței unui număr de membri, alte trei state condiționează înregistrarea unui partid politic de prezentarea unui anumit număr de semnături în sprijinul acestuia (5000 în Finlanda și Norvegia și 10000 în Ucraina). Numai în două state

există cerința legală ca un partid politic să aibă ramuri într-un anumit număr de regiuni (în mai mult de o jumătate de regiuni în Ucraina și în toate regiunile în Armenia). Legislația altor două state cere ca partidele politice să aibă membri care domiciliază într-un anumit număr de regiuni (nu mai puțin de o sută cincizeci membri în mai mult de jumătate de regiuni în Republica Moldova și nu mai puțin de șapte sute de membri în cel puțin optsprezece regiuni în România).

Așa cum am sugerat mai sus, articolul 41 din Constituție trebuie interpretat prin prisma standardelor pe care le impune articolul 11 din Convenție. Faptul că cetățenii trebuie să poată înființa o entitate juridică pentru acționa în mod colectiv într-o sferă de interese comune reprezintă unul dintre cele mai importante aspecte ale dreptului la liberă asociere garantat de articolul 11, fără de care acest drept ar fi privat de orice semnificație. Curtea Europeană a reținut, în jurisprudența sa, că modul în care stabilește legislația națională această libertate și aplicarea ei în practică de către autorități dezvăluie starea democrației din statul în discuție (vezi Sidiropoulos și alții v. Grecia, hotărârea din 10 iulie 1998, §40).

Competența limitării libertății de asociere trebuie exercitată cu moderație, iar excepțiile de la regula libertății de asociere trebuie interpretate în mod strict. Doar motivele convingătoare și constrângătoare pot justifica restricțiile impuse acestei libertăți (Stankov și Organizația Macedoniană Unită Ilinden v. Bulgaria, 2 octombrie 2001, §84)

Curtea Europeană a subliniat cu mai multe ocazii rolul esențial jucat într-un regim democratic de către partidele politice care se bucură de libertățile și de drepturile garantate de articolul 11 și de articolul 10 din Convenție. Partidele politice constituie o formă de asociere esențială pentru funcționarea adecvată a democrației. În lumina rolului judecat de către partidele politice, orice măsură luată împotriva lor afectează libertatea de asociere și, în consecință, democrația din statul în discuție (Refah Partisi (Partidul Bunăstării) și alții v. Turcia [MC], 13 februarie 2003, §87).

b) în materia protecției dreptului la viață privată și familie:

Potrivit jurisprudenței Curții Europene, protecția datelor cu caracter personal are un rol fundamental în exercitarea de către o persoană a dreptului său la respectarea vieții private și de familie, astfel cum este garantat de art. 8 din Convenție. Dreptul intern trebuie să ofere garanții adecvate pentru a preveni orice utilizare a datelor cu caracter personal care ar putea fi incompatibilă cu garanțiile prevăzute de acest articol [...]. Dreptul intern ar trebui să se asigure că aceste date sunt relevante și nu sunt excesive în raport cu scopurile pentru care sunt înregistrate, și că ele sunt păstrate într-o formă care să permită identificarea persoanelor vizate o perioadă nu mai lungă decât este necesar pentru scopurile pentru care acestea sunt înregistrate [...]. [Acesta] trebuie să ofere, de asemenea, garanții adecvate, că datele cu caracter personal care au fost înregistrate au fost protejate în mod eficient împotriva utilizării

201

necorespunzătoare și abuzului [...]” (cauza S. și Marper împotriva Regatului Unit, hotărâre (Marea Cameră) din 4 decembrie 2008, pct. 103).

b) În materia ce ține de calitatea legii:

În cauza Rotaru c. României, Curtea Europeană a statuat că „o norma este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie, poate apela la consultanța de specialitate - să își corecteze conduita”, iar în cauza Sunday Times c. Regatului Unit, Curtea Europeană a decis că „[...] cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat”.

Pentru ca legea să îndeplinească cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66).

Curtea Europeană a stabilit că, legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă să prevadă elementele ce disting particularitățile lor, iar „utilizarea unor concepte și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei prevederi legislative conduce la incompatibilitatea acesteia cu cerințele clarității și previzibilității, în privința efectelor sale” (cauza Liivik v. Estonia, 25 iunie 2009, §§ 96-104).

4. Standardele stabilite de către Curtea Constituțională:

În scopul stabilirii voinței autentice a legislatorului asupra dispozițiilor art. 4 din Constituție, Curtea Constituțională a stabilit că noțiunea de "tratat" este generală și cuprinde toate genurile de acorduri internaționale - tratat, acord, pact, convenție, declarație, comunicat, protocol ș. a. Indiferent de denumirea lor, actele respective au aceeași putere juridică obligatorie. În cazul în care între pactele și tratatele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului și legile interne ale țării există neconcordanțe, organele de drept sunt obligate să aplice reglementările internaționale. Dispoziția constituțională despre prioritatea reglementărilor internaționale privind drepturile omului are incidență asupra legilor și asupra altor acte normative interne. Această dispoziție vizează toate legile, indiferent de data adoptării lor. ”(HCC nr.55 din 14.10.99).

În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a reținut că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei,

consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.”

O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (*HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61*).

În acest context, Curtea reține: conținutul actului normativ trebuie să permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme.

Curtea Constituțională a stabilit că legislatorului are obligația fundamentală să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui. (*HCC nr. 12 din 14 mai 2018, §§ 35, 36*).

4. Existența unei ingerințe:

Considerăm că refuzul Ministerului Justiției de a ne înregistra ca partid politic pentru că nu respectăm condiția numărului minim de patru mii de membri, domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate, constituie o ingerință clară în drepturile noastre garantate de articolul 41 din Constituție și de articolul 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene simpla reținere a unor date care privesc viața privată a unei persoane echivalează cu o *interferență* în sensul articolului 8. (Cauza S. Marper vs. regatul Unit).

În această ordine de idei, prin aceea că dispozițiile art.8 alin.(1 lit.d) din Legea privind partidele politice nr. 294 din 21 decembrie 2007, pentru constituirea partidului politic și în vederea înregistrării sale, impun întocmirea listelor cuprinzând date cu caracter personal ale membrilor fondatori, contravin prevederilor art.28 din Constituție, referitoare la dreptul la viață intimă, familială și privată, articolului 8 parag.1 precum și celor ale articolului 8 parag.2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale care prevăd condițiile limitative în care este permisă ingerința autorității publice în exercitarea unui drept.

Ingerința este, așadar, prevăzută de lege.

5. Existența unei legi care permite ingerința:

Articolul 8 alin. (1) lit. d) din Legea privind partidele politice nr. 294 din 21 decembrie 2007 interzice înregistrarea unui partid politic de către Ministerul Justiției dacă actul de constituire al acestuia nu este însoțit de lista membrilor partidului politic, al căror număr nu poate fi mai mic de patru mii, membri care trebuie să fie domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate. Lista membrilor partidului, întocmită în baza cererilor de aderare la partid, va cuprinde: numele, prenumele, , sexul, data nașterii, domiciliul, seria și numărul actului de identitate și semnătura membrului.

6. Existența unui scop legitim pe care urmărește să-l realizeze ingerința și necesitatea acesteia într-o societate democratică:

a) Cerința unui număr minim de membri nu reprezintă o practică inedită în rândul statelor membre ale Consiliului Europei. Legislația a cel puțin 13 state stabilește condiția unui număr minim de membri pentru partidele politice.

Deși nu cunoaștem conținutul notei de fundamentare a Legii privind partidele politice, putem intui care este scopul legitim urmărit prin impunerea unui număr minim de membri pentru partidele politice, care trebuie să fie domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate. De obicei, scopul legitim urmărit în astfel de cazuri, este nevoia de a consolida partidele politice și de a le limita numărul pentru a evita cheltuielile disproporționate din bugetul de stat în timpul campaniilor electorale și pentru a preveni fragmentarea parlamentară excesivă, promovându-se astfel stabilitatea sistemului politic.

Trebuie de menționat că în Republica Moldova partidele politice nu pot beneficia în mod necondiționat de finanțare din partea statului. În acest sens, articolul 27 din Legea privind partidele politice și Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărârea CEC nr. 4401 din 21 decembrie 2015 stabilesc condiții suficient de restrictive. Astfel, existența unui anumit număr de partide politice minore sprijinite de părți mici ale populației nu ar reprezenta o sarcină financiară considerabilă pentru bugetul statului. Oricum, considerentele financiare nu pot servi ca justificare pentru limitarea numărului de partide politice și pentru a permite doar supraviețuirea partidelor mari, populare (Partidul Republican din Rusia v. Rusia, 12 aprilie 2011, §112)

Cu privire la prevenirea unei fragmentări parlamentare excesive, introducerea unui prag electoral este suficientă. Curtea Europeană, de exemplu, nu este convinsă că pentru evitarea unei fragmentări parlamentare excesive este necesară impunerea unor restricții cum ar fi

numărul minim de membri, pentru a se limita numărul de partide politice îndreptățite să participe la alegeri (Partidul Republican din Rusia v. Rusia, 12 aprilie 2011, §113)

Aceste măsuri pe care le contestăm prin prezenta excepție de neconstituționalitate au un impact evident pentru posibilitatea unor forțe de a participa în mod efectiv la procesul politic și afectează, așadar, pluralismul. Noi urmărim ca, prin înregistrarea partidului nostru, să contribuim în mod concret în vederea unei mai bune reglementări a situației animalelor în Republica Moldova, începând de la câinii comunitari și de la protecția animalelor domestice de violența aplicată de stăpânii lor și terminând cu protecția animalelor sălbatice. Este important să se asigure accesul la arena politică și pentru partide ca al nostru, fapt care ar permite reprezentarea electoratului care dorește o protecție efectivă a animalelor în Republica Moldova, acordând atenție preocupărilor acestui electorat și apărându-i interesele (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Partidul Popular Creștin Democrat v. Moldova*, 14 februarie 2006, §67).

A ne refuza înregistrarea prin impunerea acestor condiții prevăzute de lege echivalează cu negarea posibilității unor grupuri minoritare ale societății de a participa la alegeri pentru a-și reprezenta electoratul, cu ignorarea principiului potrivit căruia interesele individuale nu trebuie subordonate, decât cu anumite ocazii și în mod justificat, celor de grup. Acest principiu afirmă faptul că democrația nu presupune, pur și simplu, prevalența viziunilor majorității întotdeauna. Trebuie asigurat un echilibru care garantează tratamentul corect și potrivit al minorităților și care evită orice abuz de poziție dominantă.

Noi nu considerăm că aceste condiții foarte restrictive au la bază motive deosebit de convingătoare. Ele au un caracter foarte general și atemporal, deși situația din Republica Moldova s-a schimbat profund. De regulă, când este vorba despre restricțiile în materie electorală, Curtea Europeană acceptă analizele de la caz la caz, în funcție de programul și de conduita fiecărui partid politic, dar și de situația existentă într-un anumit stat.

Nu ne putem explica de ce trebuiau instituite condiții atât de drastice, de vreme ce, pe lângă faptul că este unul redus, numărul populației Republicii Moldova este în continuă scădere, iar fenomenul migrației sat-oraș este în creștere. Numărul de 4000 de membri pentru un partid politic este exagerat, iar regula domicilierei acestora în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate nu-și găsește sprijin în realitatea existentă la noi. Practic, un număr foarte mare de cetățeni ai Republicii Moldova locuiesc, în prezent, în afara țării, iar dintre cei rămași în țară, majoritatea locuiesc în Chișinău.

Prin urmare, considerăm că regula caracterului strict al interpretării excepțiilor stabilite pentru libertatea de asociere, bazată pe o analiză *in concreto*, nu a fost respectată atunci când legislatorul a reglementat dispozițiile legale pe care le contestăm acum. Nu există motive

convingătoare și constrângătoare care să le justifice. Condițiile legale contestate sunt foarte drastice, iar acest caracter

le face să reprezinte o practică atipică pentru democrațiile europene, după cum o relevă studiul Curții Europene sus-menționat.

b) Legea trebuie să fie accesibilă și previzibilă, ceea ce înseamnă ca aceasta să fie suficient de precisă încât să permită părților să-și conformeze conduita potrivit regulii de drept. Pentru ca dreptul intern să întrunească aceste condiții este necesară și stabilirea unei protecții juridice adecvate împotriva arbitrarului și ca urmare să indice cu suficientă claritate scopul puterii conferite autorităților competente și maniera de exercițiu a acestei puteri.

Impunând întocmirea de liste cu date cu caracter personal ale membrilor de partid încă de la faza prealabilă de înregistrare, dispozițiile articolului 8 alin.(1) lit.d) din legea criticată, nu cuprind norme clare și precise cu privire la relevanța și utilizarea dispozițiilor din Legea 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal la conținutul Legii nr.294 privind partidele politice așa încât persoanele ale căror date au fost păstrate să beneficieze de *garanții suficiente* care să asigure o protecție eficientă împotriva abuzurilor și a oricărui acces sau utilizări ilicite.

În speță, dispozițiile articolului 8 alin.(1) lit.d) din Legea 294 nu instituie și obligația persoanelor care ar trebui să colecteze respectivele date de a avea, concomitent, și calitatea de operatori de date cu caracter personal. Dispozițiile nu prevăd termenul pentru care sunt stocate aceste date cu caracter personal. Nu stabilește reguli clare și detaliate în ce privește eventuala lor utilizare. Nu stabilește pentru cei care colectează sau pentru cei care stochează datele colectate responsabilități penale, civile sau contravenționale în caz de folosire a datelor în alte scopuri decât cele initial anunțate.

Cu alte cuvinte, dispozițiile art.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.294 privind partidele politice nu întrunesc exigențele de previzibilitate a unei legi cu dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, adică sunt contrare dispozițiilor articolului 23 alin.(2) din Constituție.

Lipsa de previzibilitate a dispozițiilor criticate, acordă autorităților o marjă largă de discreție, fapt care poate genera interpretări excesive, arbitrar și, în consecință, o practică pe aplicate neunitară sau selectivă care pe cale de consecință duce la încălcarea principiului supremației Constituției și a legii, principiu consacrat în articolul 7 din Constituție.

Din punctul nostru de vedere, întreaga arhitectură a dispozițiilor art.8 alin.(1) lit.d) din Legea 294 privind partidele politice, este de natură să permită încălcarea drepturilor la viața intimă, fără a exista un remediu eficient împotriva unor astfel de încălcări, adică ele sunt în

not

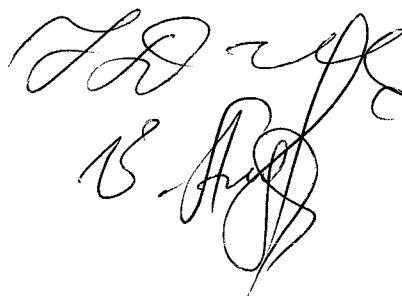
contrasens cu articolul 28 din Constituție, precum și cu articolul 8 alin.(1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Circumstanța faptului că dispozițiile art.8 alin.(1) lit.d) din legea 294 privind partidele politice, nu sunt racordate la Convenția 108 din 28.01.1981, mai exact la cerințele de bază pentru protecția datelor conținute în articolul 5 din această convenție, denotă că dispozițiile în cauză nu corespund cerințelor articolului 4 alin.(2) din Constituție.

În consecință, îi solicităm Curții Constituționale să declare neconstituțional articolul 8 alin. (1) lit. d) din Legea privind partidele politice nr. 294 din 21 decembrie 2007, în speță a condiției numărului minim de patru mii de membri pentru înregistrarea unui partid politic și a condiției domiciliării în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 de membri în fiecare din unitățile administrativ-teritoriale menționate, cât și la capătul ei ce ține de faptul că lista membrilor partidului, întocmită în baza cererilor de aderare la partid, va cuprinde: sexul, domiciliul, seria și numărul actului de identitate.

Dron Ion

Angele Vuico

ÎN C H E I E R E

17 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componența

Președintele ședinței, judecătorul

Vladislav Clima

Judecătorii

Ecaterina Palanciuc și Ala Malîi

Grefier

Cupcic Luminița

examinând în ședință publică cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de Dron Ion și Vuico Angela în cauza civilă la cerea de apel înaintată de Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 29 ianuarie 2019, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și a Agenției Servicii Publice privind contestarea actului administrativ și obligarea de a emite deciziei,-

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

a c o n s t a t a t:

La 12 aprilie 2018, Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav au înaintat în Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) o acțiune în contenciosul administrativ (acțiune în obligare) în contradictoriu Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând anularea deciziei Ministerului Justiției al Republicii Moldova nr.1 din 05 aprilie 2018 prin care s-a refuzat înregistrarea Partidului Politic „Pentru Oameni, Natură și Animale” și obligarea pârâtului de a emite un act administrativ individual de înregistrare a partidului politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că la 07 februarie 2018, la adunarea de constituire s-a decis fondarea și înregistrarea partidului politic „Pentru Oameni, Natură și Animale”, iar la 08 februarie 2018 a fost depusă la Ministerul Justiției al Republicii Moldova cererea și setul de acte pentru înregistrarea partidului respectiv, însă aceasta a fost restituită fără luarea unei decizii pe fond.

Menționau reclamanții că, la 21 martie 2018 au depus repetat aceeași cerere împreună cu actele suplimentare solicitate, însă prin decizia Ministerului Justiției al Republicii Moldova nr.1 din 05 aprilie 2018 s-a refuzat în înregistrarea partidului politic „Pentru oameni, Natură și Animale”, refuz motivat prin faptul că partidul nu s-a conformat dispozițiilor art. 8 alin. (1) lit. d) al Legii privind partidele politice și anume, nu a prezentat lista membrilor.

Apreciau reclamanții refuzul Ministerului Justiției al Republicii Moldova de a înregistra un partid politic pentru nerespectarea condiției numărului minim de patru mii de membri, domiciliați în cel puțin jumătate din unitățile administrativ teritoriale de nivelul al doilea din Republica Moldova, dar nu mai puțin de 120 membri în fiecare din aceste unități, constituie o ingerință clară în drepturile reclamanților, garantate de art. 41 al Constituției Republicii Moldova pe motiv că din dispozițiile acestuia articol nu rezidă dreptului de asociere în condiția asocierii a patru mii de persoane.

Invocau reclamanții și prevederile Ghidului raportului explicativ privind legislația

referitoare la partidele politice a Comisiei de la Veneția, precum și Jurisprudența Curții de la Strasbourg, notând inadmisibilitatea limitării dreptului la asociere.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 02 mai 2018 a fost atrasă în proces în calitate de copârât Instituția Publică Agenția Servicii Publice.

Prin aceeași încheiere a Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 02 mai 2018, s-a admis sesizarea reclamanților și s-a ridicat excepția de neconstituționalitate asupra dispozițiilor art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea privind partidele politice.

La 01 octombrie 2018, Curtea Constituțională a adoptat Decizia pentru sistarea procesului privind excepția de neconstituționalitate a art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, decizie condiționată de paritatea de voturi asupra cererii reprezentanților Parlamentului și Guvernului privind sistarea procesului motivată pe existența unei decizii anterioare a Curții pe problema dată.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 12 decembrie 2018, s-a refuzat ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de către reclamanții Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav pentru controlul constituționalității prevederilor art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice.

Soluția primei instanțe a fost motivată pe stabilirea existenței unei hotărâri anterioare a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile contestate și anume decizia Curții Constituționale din 01 octombrie 2018, prin care a fost sistat procesul privind controlul de constituționalitate a prevederilor art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, ghidată de paritatea de voturi și astfel fiind prezumată constituționalitatea actului normativ sesizat.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 29 ianuarie 2019 cererea de chemare în judecată înaintată de Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav s-a respins ca neîntemeiată.

La 26 februarie 2019 Dron Ion, Vuico Angela și Anghelici Veaceslav au înaintat în termenul stabilit de art. 362 alin. (1) Codul de procedură civilă (lege procesuală aplicabilă la data efectuării actului) un apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 29 ianuarie 2019, prin care au solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă acțiunea înaintată.

Distinct, odată cu calea de atac exercitată asupra fondului apelanții, au contestat și soluția primei instanțe privind refuzul în ridicarea excepției de constituționalitate.

În continuitate, în ședința instanței de apel apelanții Dron Ion și Vuico Angela au înaintat cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, în raport cu art. 4 alin. (2), 7, 23 alin. (2), 28 și 41 din Constituția Republicii Moldova.

În motivarea cererii înaintate, au indicat că în privința primei sale sesizări a Curții Constituționale a fost dispusă sistarea procesului pe motiv de paritate de voturi. Paritatea a vizat o chestiune de procedură (cererea Guvernului și Parlamentului de sistare a procedurii) și nu paritatea privind constituționalitatea actului. Astfel au considerat că nu s-a prezumat constituționalitatea actului contestat reieșind din paritatea votului, dar se consideră că hotărârea nu a fost adoptată.

Au susținut că prin solicitarea actuală de ridicare a excepției de neconstituționalitate se evidențiază patru probleme de neconstituționalitate, și nu una potrivit cererii inițiale, motive pentru care consideră că solicitarea înaintată urmează a fi admisă.

Apelantul Anghelici Veaceslav a susținut cererea înaintată și a solicitat admiterea acesteia.

Reprezentantul intimatului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Chiosa Iaroslav, în ședința instanței de apel a lăsat soluționarea cererii înaintate la discreția instanței.

Reprezentantul intimatei Agenția Servicii Publice, Oțel Andrei, în ședința instanței de apel nu a susținut cererea înaintată.

Subsumând punctul de vedere al participanților, normele procesuale și starea de fapt constatăată în privința cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ conchide necesitatea adoptării unei soluții de ridicare a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor invocate și de sesizare a Curții Constituționalitate cu această excepție.

La 19 iulie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul administrativ, act legislativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17 august 2018, nr.309-320.

Potrivit art. 257 alin. (1) Codul administrativ, actul legislativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Potrivit art. 257 alin. (1) Codul administrativ, actul legislativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art. 258 alin. (3) Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei enunțate, urmează că s-a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, corespunzător și pentru procedurile de apel.

Noile reglementări nu conțin prevederi privind excepția de neconstituționalitate.

Totodată, conform art. 1 alin. (2) din Codul administrativ, legislația administrativă se întemeiază pe normele constituționale dezvoltate în prezentul cod, în alte legi și în alte acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile administrative și care trebuie să fie în concordantă cu Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 3 din Codul administrativ, legislația administrativă reglementând procedura [...] controlului judecătoresc asupra procedurii administrative, are drept scop asigurarea respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținând cont de interesul public și de regulile statului de drept, iar unul din principiile acestui control de contencios administrativ, conform art. 36 din Codul administrativ, este obligația instanței de a respecta principiul supremației dreptului, în conformitate cu care, demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor Codului administrativ. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Astfel, subsumând dispozițiile enunțate, care urmează a fi interpretate și aplicate sistemic, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ, conchide aplicabilitatea dispozițiilor Codului de procedură civilă privind excepția de neconstituționalitate procedurii de contencios administrativ, or excepția constituie mijlocul procedural pentru realizarea accesului persoanei, în calitate de titular al drepturilor și libertăților fundamentale, la controlul constituționalității actelor

normative, iar instanța de contencios administrativ este obligată să asigure principiul supremației dreptului.

Conform art. 12/1 alin. (1)-(5) Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. [...]

Potrivit art. 134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova, care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Iar potrivit art. 135 din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Prin hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, Curtea Constituțională a relatat că, judecătorul ordinar, nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau de reprezentantul acestuia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate și a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate de Curte în prezenta Hotărâre.

Colegiul observă că obiectul excepției de neconstituționalitate, așa cum a fost formulat de apelanții Dron Ion și Vuico Angela, constituie dispozițiile art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice.

Instanța de apel reține că, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1), lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative, ține de competența Curții Constituționale.

Respectiv, sub aspectul întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, instanța de apel menționează că norma vizată de către apelanții Dron Ion și Vuico Angela, constituie obiect al controlului de constituționalitate, fiind întrunite condițiile indicate în hotărârea Curții Constituționale pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

Colegiul civil remarcă că, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către părțile în proces, apelanții Dron Ion și Vuico Angela, iar norma vizată urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei, or constituie temeiul emiterii actului administrativ individual defavorabil contestat.

Cu referire la existența unui control anterior de constituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ, constată următoarele.

În prima instanță s-a refuzat ridicarea excepției de neconstituționalitate, soluția fiind motivată pe existența unei hotărâri anterioare a Curții Constituționale (decizia din 01 octombrie 2018), care a avut ca obiect prevederile art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, și prin care s-a sistat procesul privind controlul de constituționalitate a prevederilor art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice. Prima instanță a conchis astfel existența unui control anterior asupra actului, finalizat printr-o soluție ce prezumă constituționalitatea lui, având în vedere paritatea de voturi la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională în conformitate cu art. 27 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

În dezacord cu această opțiune a primei instanțe și în contextul excepției invocate, instanța de apel relevă că în temeiul art. 60 lit. f) Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională dispune sistarea procesului, dacă se înregistrează paritate de voturi la adoptarea hotărârii, deciziei sau avizului în cazurile prevăzute la art. 66 alin. (5).

În conformitate cu prevederile art. 66 alin. (1) și (5) Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională pronunță hotărâri, decizii și emite avize prin vot deschis. La decizia Curții ele pot fi adoptate prin vot secret.

În cazul în care la adoptarea hotărârii privind constituționalitatea actului normativ sau a tratatului internațional se înregistrează paritate de voturi, actul normativ sau tratatul internațional se prezumă constituțional, iar cauza se sistează. În alte cazuri de paritate a voturilor se consideră că hotărârea, decizia sau avizul nu au fost adoptate, iar examinarea cauzei se sistează, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. d), e), f) și h), când examinarea cauzei se amână.

Potrivit dispozițiilor art. 27 alin. (2) al Legii cu privire la Curtea Constituțională, în cazul în care la adoptarea hotărârii privind constituționalitatea actului normativ sau a tratatului internațional se înregistrează paritate de voturi, actul normativ sau tratatul internațional se prezumă constituțional, iar cauza se sistează. În alte cazuri de paritate a voturilor se consideră că hotărârea, decizia sau avizul nu au fost adoptate, iar examinarea cauzei se sistează, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. d), e), f) și h), când examinarea cauzei se amână.

Decizia din 01 octombrie 2018 a Curții Constituționale pentru sistarea procesului privind excepția de neconstituționalitate a art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, a fost condiționată de paritatea de voturi asupra cererii reprezentanților Parlamentului și Guvernului privind sistarea procesului,

motivată pe existența unei decizii anterioare a Curții în aceeași problemă (pct. 37-38 din decizie).

Astfel, paritatea reținută de prima instanță drept prezumție de constituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice este greșită, or soluția a vizat paritatea de voturi pe marginea cererii Guvernului și Parlamentului de sistare a procedurii și nu paritatea de voturi la adoptarea hotărârii privind constituționalitatea actului normativ.

Corespunzător în opțiunea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ, situația de paritate discutată, urma a fi interpretată drept o situație de neadoptare a unei hotărâri privind constituționalitatea art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice și astfel excepția de neconstituționalitate devenea admisibilă, mai ales că în sesizarea refuzată de apelanți, dar susținută în instanța de apel, sunt invocate aspecte suplimentare, ce nu au constituit obiectul sesizării precedente, de necorespondere a prevederilor art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice prevederilor art. 4 alin. (2), 7, 23 alin. (2), 28 și 41 din Constituția Republicii Moldova.

Din aceste considerente, ținând cont de faptul că norma solicitată a fi supusă controlului de constituționalitate urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei deduse judecării, având în vedere că instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității ei cu Constituția, și stabilind întrunirea condițiilor cumulativă ridicării excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia admiterii cererii apelanților Dron Ion și Vuico Angela, cu ridicarea în fața Curții Constituționale a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, în raport cu art. 4 alin. (2), 7, 23 alin. (2), 28 și 41 din Constituția Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art. 195, 231 alin. (2), 218 alin. (1), 230 Codul administrativ, art. 12¹, 270 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, -

d i s p u n e :

Se admite cererea de apelanților Dron Ion și Vuico Angela privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice în raport cu art. 4 alin. (2), 7, 23 alin. (2), 28 și 41 din Constituția Republicii Moldova.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova referitor la excepția de neconstituționalitate ridicată.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Vladislav Clima

Ecaterina Palanciuc

Ala Malîi

COPIA CORESPUNDE ORIGINALULUI
Judecător Clima Vladislav